

Onderwerp: zorg voor de schepping

Nijmegen/Tervuren,
05-11-2023

Geachte mevrouw Bikker,

In de aanloop van de Tweede Kamerverkiezingen van 17 maart 2021 riepen de Grootouders voor het Klimaat de heer Segers per [brief](#) op om zich in de volgende regeerperiode sterk te maken voor een 'transitie naar natuurinclusieve kringlooplandbouw'. Ook deden ze een dringend beroep op hem om 'geen volgend regeerakkoord te steunen, waarin de zorg voor de schepping weer tussen wal en schip terecht komt'.

Zij schreven dit omdat het CU verkiezingsprogramma van 2021 hoop gaf. De zorg voor de schepping liep als een rode draad door het programma. Tegelijkertijd was er vrees omdat de toenmalige minister van Landbouw, mevrouw Schouten, zich in 2019 op het Malieveld zich tegen inkrimping van de veestapel had gekeerd.

Het interview met Segers in de [Volkskrant van 15 februari 2021](#) leek een keerpunt in te luiden. Segers: 'Dat er opeens een stikstofcrisis is die je niet had zien aankomen of een coronacrisis. Daar heb ik van geleerd'. Wij vonden het wel vreemd dat hij de stikstofcrisis niet had zien aankomen. Velen hadden immers al gewaarschuwd tegen de gevolgen voor de natuur en de (juridische) onhoudbaarheid van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). 'We gaan de PAS meteen aanvallen', kopte het [blad](#) 'De Boerderij' in 2015. Het resultaat was dat de PAS in 2019 sneuvelde bij de Raad van State.

Maar dat Segers ervan geleerd had gaf hoop. En inderdaad: in het CU verkiezingsprogramma van 2021 staat dat het structureel anders moet in de landbouw en dat de partij streeft naar 'een meer extensieve landbouwsector, met een kleinere veestapel en minder veevoer van ver'.

Rutte IV

We gaven het nieuwe kabinet Rutte IV met de CU er in dan ook het voordeel van de twijfel. In [TROUW](#) zeiden we zelfs 'De nieuwe Rutte kan best een groen kabinet aanvoeren'. Dit was echter ijdele hoop. We schreven daarom op 29 november 2022 een [brief](#) aan de ministers Adema en Van der Wal, waarin we begrip tonen voor de prioriteit die de ministers geven aan het uitkopen van piekbelasters, maar dat inkrimping van de veestapel 'hoe dan ook nodig is, te beginnen met het stilleggen van de stikstofhandel, intrekken van latente ruimte, moratorium instellen op nieuwe stallen, etc. Ook herhaalden we ons 'minder koeien maar niet minder boeren' plan dat we eerder in [TROUW](#) hadden geopperd.

Inmiddels weten we dat het kabinet Rutte IV er niet in geslaagd is het stikstofprobleem en daarmee de verdere teloorgang van de natuur een halt toe te roepen. Het voornemen in het CU verkiezingsprogramma van 2021 is dus op niets uitgelopen. Wij hebben onze ontgoocheling daarover geuit in een [brief](#) aan Segers d.d. 15-01-2023. We schreven: 'Het leek alsof uw partij een andere koers ging varen. Uw uitspraken tijdens het verkiezingscongres van uw partij leken daar de voorbode van. Het gaat in de volgende regeerperiode om 'grote keuzes', zoals u toen zei, onder andere 'op het gebied van klimaatbeleid en een eerlijke boterham voor de boeren, in een goede balans met de schepping.' Onze conclusie was dat het beter geweest was als u in

2021 een einde had gemaakt aan het tijdperk Rutte, omdat van zijn kabinetten ‘niets te verwachten is als het gaat om het oplossen van de stikstofcrisis en natuurherstel’.

‘Moge uw afscheid een moment van bezinning inluiden opdat de CU in de toekomst echt werk maakt van haar taak als rentmeester’, schreven we hoopvol. Deze hoop is dus nu op u gericht, mevrouw Bikker.

Kabinet met SGP, CDA en NSC

Tijdens uw optreden in Nieuwsuur op 3 november 2023 versterkte u deze hoop. U verklaarde dat zorg voor de schepping leidend is. En dat geldt te lang leidend is geweest. ‘Boeren moesten keihard produceren tegen een te lage beloning. Met ons programma willen we het verschil maken’, zei u. Aan het eind werd u de vraag gesteld met wie u zou willen regeren als de CU in een nieuw kabinet zou komen.

Als eerste partij noemde u de SGP. ‘Dat zult u begrijpen’, zei u erbij. Wij begrijpen dat echter niet. Afgaande op het verkiezingsprogramma gaat u met de SGP de schepping niet veilig stellen. Ook wijzen we u op een artikel van de heer Bisschop in het Reformatorisch Dagblad van 24 oktober 2023, met de titel ‘Misleiding als middel’. In dit artikel beschuldigt hij ‘activistische clubs’ als Wakker Dier, Milieudefensie en Greenpeace van ‘ongenuanceerde beweringen en misleidende opzet’ en vergelijkt deze met ‘propagandatrucs waarmee de Sovjet Unie in de Koude Oorlog de publieke opinie in het westen wilde beïnvloeden’. Ook beweert hij dat onderzoeken die tot de conclusie leiden dat vleesproductie slecht is voor het klimaat gemanipuleerd zijn. Tot slot suggereert hij dat rechters buiten wettelijke kaders treden om activisten zoals van MOB gelijk te kunnen geven.

Gelukkig staat de heer Bisschop niet meer op de lijst voor de Tweede Kamer verkiezingen van 22 november. Maar de heer Stoffer staat er wel op (nummer 1). Dit voorjaar probeerde Stoffer via een [motie](#) om ‘niet representatieve’ organisaties als MOB en Urgenda de voet dwars te zetten in hun gang naar de rechter.

Uw tweede keuze, het CDA, heeft ook geen beste track-record als het gaat om natuurbehoud. In hun verkiezingsprogramma’s schrijven ze telkens weer dat landbouw, tuinbouw en visserij in een goede balans met de natuur, het landschap en de omgeving moet zijn, maar in de praktijk komt daar niets van terecht. Ook vindt het CDA dat de EU doelstelling om 30% van het land- en wateroppervlak als beschermd natuurgebied aan te merken niet haalbaar is.

Uw keuze voor de partij NSC is wellicht het meest hoopgevend, maar ook ongewis als het gaat om het behoud van de schepping. Het verkiezingsprogramma van deze partij is niet echt groen te [noemen](#).

Uit een analyse van MVO Nederland lijkt samenwerking met D66, PvdA/GL en PvdD de meest voor de hand liggende combinatie als het gaat om het behoud van natuur en schepping (zie plaatje). Wij nodigen u daarom graag uit om ook naar deze seculiere partijen te kijken.

Met vriendelijke groet,

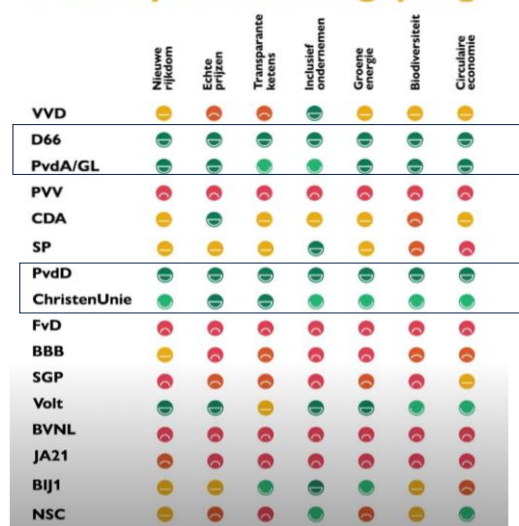

Johan Vollenbroek

Voorzitter stichting [MOB](#),

Ridder in de Orde van Oranje-Nassau sedert 2008

De analyse in een oogopslag

Frans Vollenbroek

Actief voor de [Grootouders voor het Klimaat](#)

Voorzitter [Advocaat van de Aarde](#)